

תענית יג, א - כתב יד הרב הרצוג

אמ' רב פפא [בכל שאר עדי הנוסח - רפרם בר פפא] אמ' רב חסדא
כל שהוא משום אבל כגון תשעה באב ואבל אסור בין בחמין ובין בצונן:
וכל שהוא משום תענוג כגון תענית צבור [אוקספורד 366 - ויום הכיפורים] בחמין אסור ובצונן מותר:

אמ' רב אידי בר אבון אף אנן נמי תנינא ונועלין את המרחצאות.
אמ' ליה אביי ואי לא היכי ניתני וסוכרין את הנהרות:
אמ' רב שישא בריה דרב אידי הכי קא קשיא ליה מיכדי קתני ואסורין ברחיצה. למה לי למיתנא ונועלין את
המרחצאות. למימרא דבחמין אסור. בצונן מותר שמע מינה:

לימא מסייעא ליה לרב חסדא כל חייבי טבילות טובלין כדרך בין בתשעה באב בין ביום הכפורים.
במאי אי לימא בחמין טבילה בחמין מי איכא שאובין נינהו אלא לאו בצונן וחייבי טבילות אין. דכולי עלמא לא:
אמ' רב חאנא[ה] בר רב קטינה לעולם בחמין [ולא] נצרכה אלא לחמי טבריה
או הכי הינו דקא תאני עלה א"ר חנניה סגן הכהנים כדי הוא בית אלהינו לעבור עליו טבילה פעם אחת בשנה
ואי אמרת בצונן שרי הא קא טבל בצונן:
אמ' רב פפא בדוכתא דלא שכיחי {צונן}:

תא שמע

כשאמרו אסור ברחיצה בתענית צבור & [*לע"ל *לא אמרו אלא] אלא כל גופו. אבל פניו ידיו ורגליו מותר:
כשאמרו אסור במלאכה לא אמרו אלא ביום אבל בלילה מותר:
וכשאמרו אסור בנעילת הסנדל לא אמרו אלא בעיר אבל בדרך מותר. הא כיצד יצא לדרך נועל. הגיע לעיר
חולץ:

וכן אתה אומ' במנודה ובאבל:

במאי עסיקין אילימא בחמין. ואבל ידיו ורגליו מי שרי בחמין והא אמ' רבה. אבל אסור בחמין כל שבעה ואפ'
פניו ידיו ורגליו אלא לאו שמע מינה בצונן.
לא לעולם בחמין:
ודקא קשיא לך מנודה ואבל התם אשאר לישראל אחר מאי לאו אכולהי אשאר לא.

תא שמע

דאמ' ר' אבה הכהן משום ר' יוסי הכהן מעשה ומתו בניו שלר' יוסי בן חנינא ורחץ בצונן כל שבעה:
התם שתכפוהו אבליו זה אחר זה
דתניא תכפוהו אבליו זה אחר זה הכביד שערו מיקל בתער ומכבס כסותו במים: ואמ' רב חסדא בתער אבל לא
במספרים: במים אבל לא בנתר ולא באהל:

אמ' רבה [בכל שאר עדי הנוסח - רבא] אבל בחמין אסור בצונן מותר מאי טעמא מידי דהוה אביסרא וחמרא
לימא מסייעא ליה

אין הבוגרת רשאה לנוול עצמה בימי אבל אביה. והנערה רשאה:
במאי אי לימא בחמין אין הבוגרת רשאה והאמ' רב חסדא אבל אסור להושיט אצבעו בחמין אלא לאו בצונן
לא כי קא תאני איחול ואפירכוס:

איכא דאמרי

אבל אסור בין בצונן בין בחמין

ומאי שנא מביסרא וחמרא. התם לפיכחי פחדא. הכא לתענוג:

מותיב

אין הבוגרת רשאה לנוול עצמה בימי אבל אביה והנערה רשאה
במאי. אי לימא בחמין. ואין הבוגרת רשאה והא אמ' רב חסדא אבל אסור להושיט אצבעו במים חמין אלא לאו
בצונן

לאו כי קא תני אכיחול ופרכוס:

אמ' רבא [חסר בחלק מכתבי היד]

הלכתא [בשאר כתבי יד - אבל] אסור בין בחמין בין בצונן:

ופניו ידיו ורגליו בחמין אסור ובצונן מותר:

ולסוך אפלו כל שהוא אסור ואם להעביר[אתן]הזוהמה מותר:

בין	אסור	ואבל		באב	תשעה	כגון	נציה (ר"פ - רפ"ג)
בין	אסור	ואבל		באב	תשעה	כגון	פיזרו (רס"ט - רע"ו)
בין	אסור	ואבל		באב	תשעה	כגון	ואד אלחנארה (ר"מ בערך)
בין	אסור	ואבל		באב	תשעה	כגון	יד הרב הרצוג
בין	אסור	ואבל	ואונן	באב	תשעה	כגון	הספריה הבריטית 400
בין	אסור	[[ואבל]]		באב	תשעה	כגון	מינכן 140
בין	אסור	ואבל	ואונן	באב	תשעה	כגון	מינכן 95
בין	אסור	ואבל		באב	תשעה	כגון	אוקספורד 366
בין	אסור	ואונן		באב	תשע'	כגון	וטיקן 134
בין	אסור			באב	תשעה	כגון	St. Peterburg: Yevr. I C 1-2

רי"ף תענית ד, ב

אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא כל שהוא משום אבל **כגון תשעה באב** אסור בין בחמין בין בצונן וכל שהוא משום תענוג כגון תענית צבור בחמין אסור בצונן מותר [דף י"ג ע"ב] והלכתא אבל אסור בין בחמין בין בצונן ופניו ידיו ורגליו וחמין אסור בצונן מותר ולסוך אפילו כל שהוא אסור ואם להעביר את הזוהמא מותר:

רי"ף תענית, ד: ברב אלפס - מהדורת מכון המאור

{**בבלי תענית יג ע"א**} אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא כל שהוא משום אבל **כגון תשעה באב ואבל** אסור בין בחמין בין בצונן וכל שהוא משום תענוג כגון תענית צבור בחמין אסור בצונן מותר.

רמב"ם תעניות ג:ד

(ד) בשלש תעניות אלו כל העם אסורין בעשיית מלאכה ביום, ומותרין בלילה. **ואסורין ברחיצת כל הגוף בחמין, אבל פניו ידיו ורגליו מותר.** לפיכך נועלין את המרחצאות. ואסורין בסיכה, ואם להעביר את הזוהמה, מותר.

רמב"ם תעניות ה:י

(י) עוברות ומניקות מתענות ומשלימות בתשעה באב. **ואסור ברחיצה, בין בחמין בין בצונן, ואפילו להושיט אצבעו במים.** ואסור בסיכה של תענוג, ובנעילת הסנדל, ובתשמיש המיטה, **כיום הכיפורים.**

רמב"ם אבל ה:ד

(ד) אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו, ואם להעביר את הזוהמה, מותר. וכן אסור ברחיצת מקצת גופו בחמין, אבל בצונן רוחץ פניו ידיו ורגליו, אבל לא כל גופו:

פסחים נד, ב

אמר שמואל: אין תענית ציבור בבבל אלא תשעה באב בלבד.
... הא לכל דברים - זה וזה שוין.

מסייע לרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר: אסור לו לאדם שיושיט אצבעו במים בתשעה באב, כדרך שאסור להושיט אצבעו ביום הכיפורים.

מיתבי: אין בין תשעה באב לתענית ציבור אלא שזה אסור בעשיית מלאכה, וזה מותר בעשיית מלאכה במקום שנהגו. הא לכל דבריהם - זה וזה שוין. ואילו גבי תענית ציבור תניא: כשאמרו אסור ברחיצה - לא אמרו אלא כל גופו, אבל פניו ידיו ורגליו - לא! -
אמר רב פפא: תנא קולי קולי קתני

תוספות פסחים נה, א

קולי קולי קתני - בלא דר' אלעזר דאסור להושיט אצבעו במים צ"ל קולי קולי קתני דהא בתשעה באב לכל הפחות כל גופו אסור אפילו בצונן ובתענית ציבור מותר בצונן כדמוכח בפ"ק דתענית (דף יג.).

חדושי הריטב"א תענית יג, א

אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא כל שהוא משום אבל כגון ט' באב ואבל. כך הגירסא הנכונה, ואפילו לנוסחי דלא גרסי ואבל הכי נמי משמעותיה מדנקיט טעמא משום אבל, ורבא הוא דמפליג בין אבל לט' באב.

אסור בין בחמין בין בצונן. נראין דברים דאסור לגמרי ואפילו אבר אחד, דלא פליג אמאי דא"ר אלעזר (פסחים נ"ד ב') אסור לאדם שיושיט אצבעו [במים] בט' באב כדרך שאסור ביוה"כ, ולא אייתו לה הכא ולא התם בפלוגתא.

וכל שהוא משום תענוג כגון תענית צבור בחמין אסור בצונן מותר.

ובגמרא אקשינן לה ממתניתא דלעיל דקתני כשאמרו אסור ברחיצה לא אמרו אלא כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו וכו' ועד (כאן) [וכן] אתה מוצא במנודה ואבל, מאי לאו אכולהו, ופרקינן לא אשאר, וקושיין ודאי מאבל דאילו

רפרם משמא דרב חסדא משוי דין אבל לדין ט' באב שהוא אסור להושיט אצבעו במים, ואילו מתניתא מדמי אבל לתענית צבור שיש בו היתר במקצת גופו, והשתא לא נחתין בפירושא דמתניתא אי בחמין אי בצונן, אלא דמ"מ איכא היתרא במקצת גופו מיהת באבל כעין תענית צבור, והיינו דפרכינן מאי לאו דכי קתני סיפא וכן אתה מוצא באבל דאכולהו קאי ואף ארחיצה שאף לענין רחיצה דין אבל כדן תענית צבור, ופרקינן אשאר כלומר דכי אמרינן וכן, אמלאכה ונעילת הסנדל בלחוד קאי, וש"מ דמנודה אסור בנעילת הסנדל דהא לרפרם אוקימנא וכן אשאר, ולמאי קאי מנודה אי לאיסור מלאכה לא אפשר דהא קיימא לן (מו"ק ט"ו ב') נשכר ונשכרים לו, אלא לאו אנעילת הסנדל, אלא א"כ אתה דוחק דאבל הוא דאוקימנא אשאר, אבל מנודה ארחיצה בלחוד קאי, ולא נהיר דמנודה ואבל כי הדדי [ת]יניהו ונקיט להו, אלא ודאי כדאמרן.

יש נוסחאות דגרסי בקושיא דלעיל וכן אתה מוצא במנודה ואבל במאי אי בחמין והאמר רב חסדא אבל אסור להושיט אצבעו במים חמין (אבל) [אלא] [לא] [בצונן], פירוש אלמא אף בתענית צבור כל גופו אסור בצונן

ומתענית צבור הוא דפרכינן, ולא פרכינן מאבל נמי משום דליתיה במימריה דרב חסדא בהדיא ולא גרסי בה אלא כל שהוא משום אבל כגון ט' באב, ואף על פי שאח"כ חזרו והקשו מדרבי יוסי בר חנינא שמתו בניו ורחץ בצונן כל שבעה, והקושיא הזאת היא לאבל דרב חסדא, השתא מיהת ניחא להו לאקשווי מתענית צבור, ופרקינן לעולם מתני' בחמין ודקא קשיא לך וכן אתה מוצא במנודה ואבל לאו אכולהו אלא אשאר, (וכן) [ואין] גירסא זו מחוורת,

מ"מ למדנו ממנה דלרפרם מתניתא דתענית צבור בחמין הוא דמוקים לה, והא דאמר רפרם דבתענית צבור בחמין אסור בצונן מותר, הכי קאמר בחמין אסור כל גופו בצונן מותר אפילו כל גופו, אבל פניו ידיו ורגליו אפילו בחמין מותר.

ת"ר כשאמרו אסור ברחיצה לא אמרו אלא כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו מותר. פירוש כולה מתניתא בתענית צבור וכדפריש רפרם בר פפא שאמר בגמ' מתניתא ברחיצה בחמין מיירי, אבל בצונן אפילו כל גופו, ובגמ' מסיק וכן במנודה ולקמן מפרשינן לה.

ואמרינן בגמ' אמר רבא אבל בחמין אסור בצונן מותר מ"ט מידי דהוה אבישרא וחמרא דשרי. פירוש מה שאין כן בט' באב [דאסור] באכילה ושתייה דאסור אפילו ברחיצה בצונן ואפילו להושיט אצבעו במים, ופליג אדרב חסדא דמשוי אבל לט' באב, ולרבא לפום האי לישנא [הא] דקתני במתניתא וכן אתה מוצא במנודה אבל יפה היה אפשר לומר דקאי אכולהו, שאף בתענית צבור יאמר רבא דבחמין אסור כל גופו בצונן מותר כל גופו, ומוקים למתניתא בחמין כרפרם שאף בחמין לא אסרו בתענית צבור אלא כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו מותר, ולא מוקימנא פלוגתא בזו [בין] רב חסדא ורבא בדין תענית צבור מדלא פליג בהדיא כדפליג באבל.

...

ולהני תרי לישני לפום האי פירושא לא נחלקו רפרם ורבא לענין ט' באב ולא לענין תענית צבור אלא באבל בלבד, ומפני זה לא טרח התלמוד לפסוק הלכה אלא באבל, דאמרינן דהלכתא אסור בין בחמין בין בצונן פירוש כל גופו, ופניו ידיו ורגליו בחמין אסור בצונן מותר, ושלא כדברי רפרם שאוסר אבל כט' באב ואפילו להושיט אצבעו בצונן ושלא כדברי רבא דשרי אבל בחמין מקצת גופו לפום מאי דפירשתי, ואלו בתענית צבור לא פסקין מידי [ד]דברי הכל הוא דבצונן מותר כל הגוף ובחמין מקצת הגוף, ומתניתא בחמין וכי קתני וכן באבל אשאר. נמצינו למדין ששלש מקומות הם ודיניהם שלשה, דט' באב החמור שהוא משום אבל דכל ישראל אסור להושיט אפילו אצבעו בצונן ואינו צריך לומר בחמין, מיהו כל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין בט' באב בין ביוה"כ ובלבד בטבילה בזמנה שהיא מצוה, ואבל שהוא אבילות דיחיד קיל מיניה דשרי בצונן מקצת הגוף, ותענית צבור דקיל טפי דלא הויא אלא משום תענוג שרי כל הגוף בצונן ושרי בחמין מקצת גופו, והשתא מתניתא דבוגרת שפיר מיתוקמא ברחיצה ובצונן ולענין רחיצת כל הגוף, דבנערה ובאבל דעלמא אסור ובדידה שרי משום ניוול לרחוץ כל גופה.

מרומי שדה תענית יג, א

והנה יש להקשות אמאי בת"צ מותר בצונן, ופניו ידיו ורגליו גם בחמין, הא חמש עינויין אסור כמו ביוה"כ. ומזה יש להוכיח דעיקר הדין מה שאסור ברחיצה ביוה"כ, הוא מדכתיב ותבא כמים בקרבן וכשמן בעצמותיו כדאי' ביומא דף ע"ו ב', אינו אלא בחמין ובכל הגוף. ורבנן הוסיפו לאסור כל רחיצה שהיא. וכ"כ בס' יראים, דמה"ת אסור ביוה"כ רק בכל הגוף, ובאיברים לבד אינו אסור אלא מדרבנן. ומשו"ה לא החמירו בת"צ שעיקרו אלא מדרבנן. ועי' מש"כ בהע"ש סי' קס"ז אות ב'. ומזה יש להוכיח דחמש עינויין אסור מה"ת. דאם נאמר שאינו אלא מדרבנן, וא"כ כל רחיצה שוין, ומנ"ל לחלק בת"צ. אלא ודאי דעיקרם מה"ת, וחכמים הוסיפו לאסור, ובת"צ שעיקרו אלא מדרבנן לא הוסיפו: שם. אמר רבא אבל מותר לרחוץ בצונן כל שבעה מידי דהוי אבישרא וחמרא. והנה לא נתבאר מ"ט חלוקת תשעה באב מאבל. ואם משום שבט"ב אסור בבישרא וחמרא, אין זה הוכחה על חומר של רחיצה, דשם אסור לאכול כלל, אבל ברחיצה לא שמענו לחלק בין אבל לט"ב. ולכן נראה דעיקר ההיתר הוי, משום דהא ודאי דלשם צער מותר, דהא לא אסרו חז"ל אלא לשם תענוג, ולא שיהיה צער, והרי אפילו ביוה"כ שרי במקום צער. והנה אי' בברכות דף ט"ז ב' רחץ לילה ראשונה שמתה אשתו, ואמר איסתניס אני, ומפרש בגמ' משום דס"ל אנינות לילה דרבנן ומשום צערא שרי. וקשה דאי משום צערא הא גם ביוה"כ שרי. וביארנו שם דאיסתניס אינו צריך לרחוץ בחמין כל יום, רק דאם יעבור עליו שבעה ימים בלי רחיצה הוא מצטער, ומשו"ה שרי ליה כל שבעה. ומכ"מ היה אסור לו יום הראשון. וע"ז קאמר דאנינות לילה דרבנן. וה"ה באבל שאינו איסתניס בצונן, אלא דשם דוקא בלילה הראשונה שמתה אשתו, ולא ביום מיתה, והיינו משום דאנינות לילה דרבנן, אבל לא ביום שהוא מדאורייתא. ורחיצה בחמין הוי ג"כ תענוג מדאורייתא. משא"כ בצונן שאינו אלא כבישרא וחמרא. ומשו"ה מותר תענוג זה באבל יותר מלהריח בשמים, דמותר אפילו ביוה"כ ואסור באבל כדתניא במו"ק דף כ"ז, אין מביאין מוגמר בבית האבל, והיינו משום תענוג יתירא שאינו הכרחי לחיות האדם. וא"כ הא דשרי בשרא וחמרא לאבל, והרי אפשר לחיות בלעדם, אלא משום דכל שבעה איכא צערא אם לא יאכל בשרא וחמרא. ומשו"ה שרי אפילו ביום ראשון. וה"נ בדין רחיצת צונן. משא"כ בט"ב, אף על גב דמשום ת"צ היה לנו להתיר כמו בשאר ת"צ, אבל משום אבילות אסור, שהרי אין כאן סברא דשבעה. ול"ב דרבא דס"ל דאבל אסור בצונן כל שבעה, היינו משום דאפשר גם בלי תענוג זה. והא דשרי בשרא וחמרא, היינו משום פכוחי פחדא. ומסיק הגמ' דכל הגוף אסור, משום דאפשר כל שבעה בלי זה, ואין בו משום צער, אלא העדר תענוג. משא"כ פניו ידיו ורגליו הוי צערא לכל אדם בכל שבעה ימים כמו חמין לאיסטניס. וכמו דשרי התם,

ה"נ צונן לכל אדם. אלא דבאיסטניס אסור ביום ראשון משום דהוי דאורייתא, ובחמין איכא איסור דאורייתא בתענוג יוה"כ, וה"נ באבל. משא"כ רחיצת צונן לכל אדם. אבל ט"ב אסור בצונן כמו ביוה"כ, כדאי' בפסחים דף מ"ד ב' מימרא דר"א אסור להושיט אצבעו בצונן כו'. אבל לא משום התענית אלא משום אבלות: ומטעם זה איכא תרי לישני במס' יומא דף ע"ח בעובדא דזעירא ב"ח כו', אם יוה"כ חמור או ט"ב חמור מיוה"כ לענין רחיצה. ולכאורה הוא פלא האיך אפשר לומר דט"ב יהיה חמור מיוה"כ. ולדברינו ניחא דט"ב אסור משום אבלות, משא"כ בשאר ת"צ פשיטא דקיל יותר מיוה"כ. ולא כמוש"כ בהע"ש סי' קס"ז אות ב'. והא דאי' תרי לישני שם בסנדל של שעם אם יוה"כ חמור או ת"צ חמור, אינו משום חומר ת"צ, אלא משום דביוה"כ מצוה לילך לביה"כ משו"ה מותר באיסטניס, וריב"ל היה איסטניס כדאי' בירושלמי. משא"כ בט"ב דאפשר שלא ללכת לביהכנ"ס, ולכן לא מהני איסטניס. וכ"ז דלא כמוש"כ בהע"ש שם דאפשר דת"צ חמור מיוה"כ, וזה אינו:

העמק שאלה קסז: ב

ואחר שישבנו בעזרו ית' והסרנו כל עקולי ופשוורי משיטת רבינו וסיעתו. נראה להוסיף דמחלוקת רבינו וסיעתו עם רבותינו בעלי התו' מחלוקת בעלי הגמרא הוא אם הוא מה"ת או מדרבנן. דבד' ע"ח א' אי' זעירא בר חמא כו' א"ל לר"י ברי' דריב"ל תא אימא לך מילתא דהוי עביד אבוך. מטפחת הי' לו בעיוה"כ שורה אותה במים ועושה אותה כמין כלים נגובים ולמחר מקנח בה פניו ידיו ורגליו. בערב ת"ב שורה אותה במים ולמחר מעבירה ע"ג עינו. פי' בלא נגוב משום דת"ב קיל מיוה"כ. וכן כי אתי רבה בר מרי כו' א"ל ר' ירמי' לר' יעקב בר תחליפא איפכא אמרת לן. דבט"ב הי' עושה כמין כלים נגובין וביוה"כ שרי בלי נגוב. ואותביך סחיטה דנהי משום רחיצה שרי משום מלאכה אסור. הרי דבל"ז הי' עולה עה"ד להחמיר בט"ב ברחיצה מביוה"כ. ולכאורה תמוה אמאי. ובמאי פליגי. ועוד אי' להלן עמד רי"צ ב"נ על רגליו וא' אני ראיתי את ריב"ל שיצא בסנדל של שעם ביוה"כ ואמינא לי' בת"צ מאי א"ל ל"ש אמר רבב"ח אני ראיתי את ר"א דמן ננוה שיצא בסנדל של שעם בת"צ ואמינא לי' ביוה"כ מאי וא"ל ל"ש. בהא ג"כ ק' הא דריב"ל היאך ס"ד דת"צ חמור מיוה"כ. אלא כך הענין. דהא ודאי בת"צ אסורין הני חמש מד"ק וכמש"כ לעיל סי' קנ"ח אות א' מדכתיב בט"ב הנזר ופי' ת"י האמנע מתפוקין דמשמעו כמו נזיר ששערו פרוע ה"נ בלי רחיצה וסיכה. וע' פי' רמב"ן על התור' פ' בהר ע"פ את ענבי נזירך וא"כ אי נימא דביוה"כ הוא מה"ת ודאי חמור מת"צ ות"ב שאינו אלא ד"ק. ואי נימא דביוה"כ חומר מדרבנן הרי קיל מת"צ שהוא מד"ק. וכבר הראנו לדעת כיב"ז בסי' ק"ע אות ג' דפליגי בתלמוד במלאכת חוה"מ אי מה"ת או מדרבנן אע"ג שאינו מפורש כ"כ. ה"נ בענוין דיוה"כ.

תענית ל, א

תנו רבנן: כל מצות הנהגות באבל נוהגות בתשעה באב: אסור באכילה ובשתיה, ובסיכה ובנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה, ואסור לקרות בתורה בנביאים ובכתובים, ולשנות במשנה בתלמוד ובמדרש ובהלכות ובאגדות

רבנו חננאל תענית ל

תנו רבנן כל מצות הנהגות באבל נוהגות בט' באב. אסור ברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה

רי"ף תענית ל [י. ברב אלפס]

תנו רבנן כל המצות הנהגות באבל נוהגות בתשעה באב אסור ברחיצה ובסיכה

שיעורי הרב מאיר ליכטנשטיין

טוב אחרית דבר מראשיתו.

וילנא	אסור	באכילה	ובשתיה	ובסיכה
ונציה (ר"פ - רפ"ג)	אסור	באכילה	ובשתיה	ובסיכה
פיזרו (רס"ט - רע"ו)	אסור	באכילה	ובשתיה	ובסיכה
מינכן 140	אסור	באכילה	ובשתיה	וברחיצה
מינכן 95	אסור	באכילה	ובשתיה	וברחיצה
אוקספורד 366	אסור במלאכה	ובאכילה	ובשתיה	וברחיצה
וטיקן 134	ואסור	באכילה	ובשתיה	ברחיצה
CUL: T-S NS 329.993 +				
NLI: 4* 577.4.27	ואסור	ברחיצה		ובסיכה
JTS: ENA 2077/7-8	בן	דב' ר'	ר' מ..	ר'
JTS: ENA 3791/6-7				
Oxford: Heb. e. 74/115-1	ואסור	ברחיצה		ובסיכה

וילנא	ששת	אבל	אסור	להשטי	אבטו	בחפץ	אלא	לאו	בצונן	לא	לשלם	בחפץ	דקא	קשיא	לך	ונן	אחה	מוצא	במורה	ובאבל	
ונציה (ר"פ - רפ"ג)	ששת	אבל	אסור	להשטי	אבטו	בחפץ	אלא	לאו	בצונן	לא	לשלם	בחפץ	דקא	קשיא	לך	ונן	אחה <td>מוצא</td> <td>במורה</td> <td>ובאבל</td>	מוצא	במורה	ובאבל	
פיזרו (רס"ט - רע"ו)	ששת	אבל	אסור	להשטי	אבטו	במ'ר	אלא	לאו	בצונן	לא	לשלם	בחפץ	דקא	קשיא	לך	ונן	אחה <td>מוצא</td> <td>במורה</td> <td>ובאבל</td>	מוצא	במורה	ובאבל	
יד ילאומארה (ר"מ בער)										לא											
יד הרב הרצוג		אבל	אסור			בחפץ	אלא	לאו	שמע מיה	בצונן	לא	לשלם	בחפץ	דקא	קשיא	לך		מורה	ואבל	החם	
הספריה הבריטית 400							אלא	לאו	(בחפץ) [לגלגאון]		לא	לשלם	(בצונן) [גלגאון]	דקא	קשיא	לך	ונן	אחה <td>מוצא</td> <td>במורה</td> <td>ובאבל</td>	מוצא	במורה	ובאבל
מינכן 140		אבל	אסור	ברחיצה	חפץ	כל שבעה ואפי' פניו [דיו] ורגלו	אלא	לאו	בצונן	לא	לשלם	[המאי לאו אכילה]									
מינכן 95 (1)	ששת	אבל	אסור	להשטי	אבטו	בחפץ	אלא	לאו	בצונן	לא	לשלם	ומאי לאו אכילה									
מינכן 95 (2)																					
אוקספורד 366							אלא	לאו	בצונן	לא	לשלם	קתני							במורה	ובאבל	מאי לאו אכילה - לא
וטיקן 134	שע'ר	אבל	אסור	להשטי	אבטו	במים	אלא	לאו	בצונן	לא	לשלם	בחפץ	דקא	קשיא	לך	ונן	אחה <td>מוצא</td> <td>במורה</td> <td>ובאבל</td> <td>מאי לאו אכילה - לא</td>	מוצא	במורה	ובאבל	מאי לאו אכילה - לא

שולחן ערוך יורה דעה שפ"א:א'

(א) רחיצה פיצד, אסור לרחץ כל גופו, אפלו בצונן; אבל פניו ידיו ורגליו, בחמין, אסור; בצונן, מתר. ואם ה'ה מלכלך בטיט וצואה, רוחץ פדרכו ואינו חושש. {הגה: וכל זה מדינא אינו אסור רק שבעה, אבל אחר כך מתר ברחיצה, אלא שנהגו האדנא לאסור כל רחיצה כל ל' יום (מהר"מ הלכות שמחות ובהגמ"י פ"ז מהל' י"ט ופ"י דהל' אבל); ואפלו לחף הראש אסור (לקמן סי' ש"צ ובא"ז); ואין לשנות המנהג, כי מנהג קדום הוא ונתיבד על פי ותיקין (א"ז בשם רשב"א).}

ש"ך יורה דעה שפ"א:א'

(א) אלא שנהגו האידינא לאסור רחיצה כל ל' כו' - כצ"ל וכן הוא בעט"ז ולא כמו שנדפס בספרים כל רחיצה כל ל' דודאי רחיצה בצונן ליכא איסורא כלל.

ונראה שניתן לחלק בנידון בין שבעה לשלשים. בשבעה, אמנם נדרש מן האבל, אם מדאורייתא ואם מדרבנן, לרדת לרמת חיים שמתחת ל"נוהג של העולם", ואילו בשלשים, כשהאבילות נחלשת לא רק בהיקפה אלא אף בעוצמתה, מותר לו לשמור על שיגרת חיים מקובלת, ורק נאסר עליו לחרוג כלפי מעלה ולענג נפשו בעידונים על פי הנחות אלו, מובנות שיטות הרי"ץ גיאאות והריב"א כמין חומר, תספורת המייפה מוגדרת כעידון ובכך אסורה אף בשלשים, אך תספורת הבאה לאפשר אכילה סתמית נטולת יעד עידון; אדרבה, העדרה כרוך במידת צער ועינוי, ומשום כך אינה אסורה אלא בשבעה. והוא הדין בכיבוס במים או לבישת בגד שכובס במים, ללא נתר, שאין בהם עידון ושמחה, ומתוך כך אין מקום לאסור אלא בתוך שבעה.

והשתא דאתינן להכי, יובנו נכונה דברי הש"ך לגבי רחיצת כל גופו בצונן כפשוטם. ברחיצה בחמין קיים מימד של עידון ששזורה בו נימה של שמחה, ולכן, מכח המנהג, היא אסורה כל שלשים. מה שאין כן ברחיצה בצונן שאמנם מפקיעה עינוי וצער אך אינה מעניקה עידון, ולכן אינה אסורה, אף לפי המנהג, אלא תוך שבעה¹².